СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 45. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 25-го лютого 1939. No. 45. Jersey City, N. J., Saturday, February 25, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

КОНҐРЕС ПРОТИ УКРІПЛЕННЯ ҐВАМУ

ВАШИНҐТОН. — Конґрес відкинув 205-ма головами проти 168, суму пять міліонів долярів на укріплення Йваму, найдалі висуненого острова на Тихому океані. Це рішення має глубоке політичне значіння. Згаданий остров лежить недалеко островів Филипин і Японії. Його укріплення булоб звернене головно проти Японії. Конґресмени дискутували цю справу і стверджували, що укріплення Ґваму моглоб остаточно довести Америку до війни з Японією. На основі цього відкинено його укріплення, але ухвалено 48 міліонів на укріплення інших островів на Тихому океані й на створення на них морських та летунських баз. Представники уряду, які були за внеском, не зрезиґнували зо свойого пляну й старатимуться щераз цю справу через палату представників і сенат переформувати.

УКРАЇНЕЦЬ ВИНАХІДНИКОМ НОВОГО ҐРАМОФОНУ.

БРИДЖПОРТ (Пенсилвенія). — „Бриджпорт Сандей Повст" з 12 лютого ц. р. приносить довгу статтю про українського винахідника Мірка Панейка, що разом зо своїм приятелем Политом придумав новий фоноґраф. Цей новий фоноґраф віддає музику і людський голос так вірно, що видається, начеб це говорив якийсь чоловік, або на сцені грала орхестра. Їх нові фоноґрафи закупили вже деякі міліонери, а також університети. Знавці стверджують, що цей винахід матиме величезне значіння. Та покищо оба винахідники самі витворюють свої фоноґрафи в маленькій фабриці, споряджений в старій шопі. Вони не хочуть продати винаходу. Мірко Панейко є сином українського журналіста і політика Василя Панейка, що [illegible] зся в Парижі.

СЕКРЕТАР МОРҐЕНТАВ ЗА ПРОВІРКОЮ ПОДАТКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар Морґентав, що донедавно був за тяжким оподаткуванням населення, тепер заявив, що добре булоб, якби конґрес провірив усі теперішні податки й рішив, котрі з них спинюють розвій в бизнесі. Він заразом звертався до бизнесменів й, обіцюючи їм, що уряд не задумує накладати нових податків, закликав їх до руху й оживлення підприємчивости.

ПРЕДКЛАДАЮТЬ ОРҐАНІЗАЦІЙНИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ.

ВАШИНҐТОН. — Прихильники урядової політики в конґресі предложили перед наради орґанізаційний законопроєкт, який відкинено минулого року тому, що побоювались, що він скріпить значно силу президента й поставить адміністрацію на шлях до диктатури. Цього року цей законопроєкт дещо змінений і усунені в ньому всі ті місця, що минулого року викликували найгострішу опозицію.

ЗАМИКАЄ ЛЯБОРАТОРІЮ ПЕРЕД НЕБАЖАНИМИ ЧУЖИНЦЯМИ.

НЮ ЙОРК. — Гарвардський професор Бриджмен, вчений природничих наук, заявив, що не впускатиме до своєї лябораторії представників диктаторських країв, а то тому, що громадяни диктаторських країв не мають своєї волі й уряд може змусити їх віддавати знання на послуги політики, чи навіть війни.

РОЗКОЛ У ПРАВНИЧІЙ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

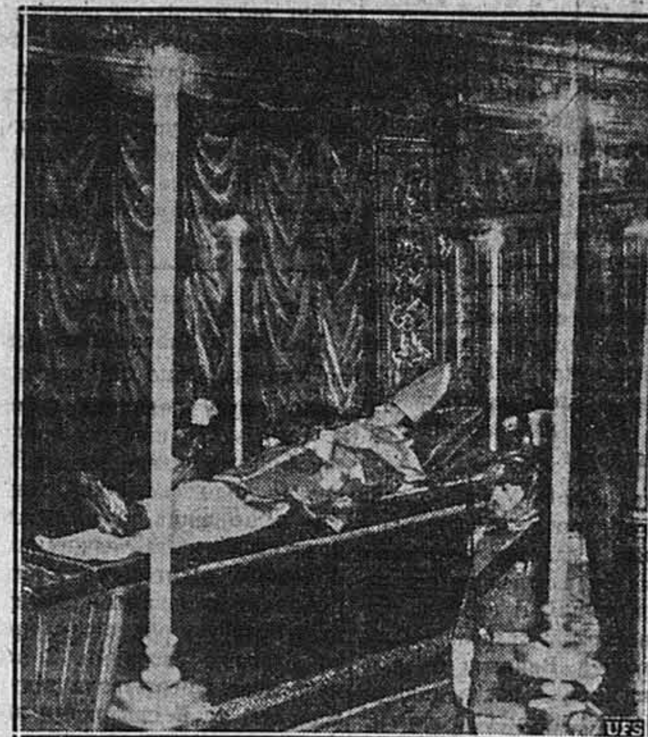
НЮ ЙОРК. — Що в правничій орґанізації, яка має три і пів тисячі суддів та адвокатів з цілої Америки, настав поважний розкол, свідчить і це, що з рядів цеї орґанізації виступив бувший предсідник Пекора, а також заявив своє виступлення адвокат Волш, також колишній її президент. Оба члени подали причину виступлення це, що в їх орґанізації захопили впливи комуністи ,а решта членства не хоче з тим боротись.

РОЗКРИЛИ ДАВНИЙ ЗЛОЧИН.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Щойно по трьох літах поліція розкрила злочин, в якому згинуло двох чоловіків: поліцай Моров і купець Кенгем. Під натиском поліції розказав про цілу ту історію один із учасників злочину, Шілер. Цікаве те, що за ті злочини засуджено на доживотну тюрму Джорджа Билґера, який відсиджує тепер ту незаслужену кару в філядельфійській тюрмі. Та Билґер є троха умово хорий і сам признався до цеї вини. Опісля він заперечував це, але це не помогло.

СЕНАТОРИ ПРОТИ ВОЄННОЇ ПРОПАҐАНДИ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатори Джансон і Бора розпочали кампанію проти витворювання в Америці воєнної дурійки. Сенатори заявили, що певні кола при помочи пропаґанди навмисно витворюють воєнні настрої, щоб опісля лекше було втрутити Америку до війни. Вони рішили з тим боротись.

СМЕРТЬ ПАПИ.

Тіло папи Пія виставлене в Сикстинській Каплиці в Ватикані. Величезні товпища народу відвідали каплицю. Дванацять величезних свічок освічували каплицю в день і в ночі. Сторожу держали члени шляхетських родів.

ОБЕЗПЕЧЕННЯ ВІД СТАРОДІВОЦТВА.

В Данії існує цікава обезпеченева установа, яка обезпечує дівчата від 13 до 26 літ від небезпеки остатися старою панною. В цій установі обезпечують батьки свої доньки, що не грішать красою й вони після осягнення віку сорок літ одержують стародівочу ренту, яка забезпечує їм зовсім достатне життя аж до смерти. Та миливсяб той, хто думав би, що лиш негарні дівчата остають старими паннами. Навпаки, всякі красуні, які надто перебирають женихів, частіще лишаються старими паннами.

ПРИШИЛИ ВІДТЯТИЙ ПАЛЮХ.

До ванкуверського шпиталю зголосився 4. лютого Японець Кудо зо своїм 6-літнім синком Артуром і просив лікарів, щоб пришили відтятий палюх хлопчика. Цей палюх приніс він у воскованім папері. Лікарі настерилізували відтятий палюх і пришили його хлопчикові до відтятого місця. У понеділок, 6. лютого, хлопець повернув до школи, а лікарі сподіваються, що палюх приросте хлопчикові.

ФІЛЬМА З ЖИТТЯ МЕДВЕДІВ.

Одно фільмове підприємство виготовило фільму з життя медведів у північній Ляпляндії. Фотоґрафував Стіґ Веслен. Він їздив по Ляпляндії та в горах північної Швеції. Разом з ним працювала ціла експедиція. Ця експедиція відфотоґрафувала багато сцен з життя білих медведів для звукової фільми. Із віддалі 75 метрів фотоґрафували малі медведята, яких кормить медведиха, та багато інших сцен з життя грізних мешканців півночі. Незабаром оглядатимуть ту фільму в кінах.

В РОЦІ 1938 ДО КАНАДИ ПРИБУЛИ 17,244 ЕМІҐРАНТИ.

Іміґраційний департамент в Оттаві оголосив дня 6. лютого, ц. р., що в 1938 році до Канади прибули 17, 244 особи з чужих країв. Рік перед тим приїхали до Канади 15,101 іміґрантів. І так з Великої Британії прибули іміґранти в числі 3,379, зі Злуч. Держав 5,833, з північної Европи 1,213, а з інших країв 6,710. Статистика виказує, що найбільше імі_рантів було українського походження в числі 1,880 душ. Далі йдуть словаки, яких до Канади допустили 1,055 осіб. Ніпонців прибуло 77 душ.

МОЛОДИЙ ГЕРОЙ.

У Порт Бирвел, Онт., 5-літній Джекі Сівер намагався вирятувати з горіючої хати свого брата в колисці, однак це йому не вдалось і він згорів разом із братом. Разом з ними згинула й собака, що не хотіла оставити своїх приятелів в обличчі небезпеки. Мати дітей вчас випадку пішла на сусідню фарму позичити молока, а батько, що є на реліфі, був 34 милі від дому.

РІКА ЗАВЕРНУЛАСЯ НАЗАД.

Ріка Дітройт, що відділює Канаду від Злучених Держав коло міст Виндзор і Форд Ситі завернула свій біг і замісць плисти вперед, почала плисти назад, неначе річний рак. Причиною цього були східні вітри.

Інжинір Шерман Вуд пояснює, що причиною цього були східні вітри, які нагромадили води в озері Ірі, до котрого впадає ріка Дітройт, так, що поверхня озера Ірі було вища як озера Ст. Клейр, з котрого випливає ріка Дітройт. Мур додає, що це трапляється раз на 30 або 40 літ.

ФАРМЕРИ ПІДГОТОВЛЯЮТЬ ОСНУВАННЯ КООПЕРАТИВНОЇ КРАМНИЦІ.

Фармери з округа Редвотер, Альта., яким купці відмовили кредиту, зійшлися недавно на мітинґ в числі понад 80 душ і рішили взятися до оснування кооперативної крамниці. На мітинґу вибрали комітет, до котрого ввійшли: Іван Гринчишин, голова; В. М. Івасів, секретар; а як члени: В. Шевчук, В. Сализин, В. Пасічний, Б. Робертс, М. Д. Ткачук і С. В. Мальований. Цей комітет має розглянути всі можливості оснування кооперативного склепу. Зноваж місцеві господарі М. Зінюк і О. Вінтоняк годяться відступити свій порожний ґарадж на заложення у нім наміченого склепу.

ТРИ ЧЕТВЕРТИНІ РЕЛІФНИКІВ НА ПИВІ.

В містечку Етобіковк біля Торонто реліфний адміністратор Екерслей зробив в товаристві двох інспекторів і пари поліціянтів несподівану візитацію всіх пиварень в місті. Інспекція відкрила, що три четвертині батьків на реліфі сиділи в готелях та безжурно запивали пиво. Десять таких ґотелів відвідано того вечора й в кожнім інспектори й інші урядники знайшли відомих їм людей на реліфі. У висліді тих ревеляцій всім особам на реліфі, що знаходять гроші на пиво, відбереться допомогу. Відтепер реліфні інспектори будуть постійно відвідувати пиварні, з наміром контролі. Податковці того містечка вже здавна протестували до реліфних властей проти таких надужить.

Торонтонські реліфні власті оповістили, що й вони будуть відвідувати готелі та счеркувати з лісти допомоги всіх тих, що, будучи на реліфі позволяють собі на пиво.

СТЯВ СОБІ ГОЛОВУ.

Франк Мороті, 45-літній італієць в Гамілтоні, працюючи у місцевій сталевій фабриці, знайшов страшний спосіб відібрати собі життя. Він саме зайшов до відділу фабрики, де стоїть величезна машина до різання сталевої бляхи, що нагадує великі ножиці або й ґільотину. На очах робітників, Мароті спершу випробував здатність машини, бо вложив руку в „ножиці", спустив лівер і рука відлетіла. Зараз же вложив свою голову в такий самий спосіб і на очах онімілих робітників пустив машину і відтяв собі голову. Італієць мав родину. Причини на самогубство ніхто не може збагнути.

ОСТАННІЙ ПАПА, ЩО БУВ НЕ-ІТАЛІЙЦЕМ.

Останнім папою не-італійцем з роду був Андріян VI., що вмер у 1523 році. Відтоді аж по нинішний день було 41 папів і вони всі були італійцями по народности.

ХТО ЗАҐВАРАНТУЄ ЗДАВЛЕННЯ УКРАЇНСТВА НА ЗАКАРПАТТІ?

ВАРШАВА. — Ось таке питання турбує польський часопис „АБЦ". У статті з 7. лютого б. р. цей часопис підкреслює, що справа „Прикарпатської Руси" є ще далі актуальною і вимагає „радикальної полагоди". Питання: але якої полагоди? Часопис пише далі, що „Польща не може дозволити на те, щоб при самій її границі існувало вогнище українських заколотів, щоб з Хусту була інспірована аґітація на терені Червенської Землі". Отже для Польщі є найкращою розвязкою цеї справи та розвязка, яка „найбільш заґварантує ліквідацію українських змов".

ПРОТИ МАДЯРЩИНИ.

Та найцікавіше з цього є те, що часопис домагається від уряду цілковитої зміни політики супроти Закарпаття і Мадярщини, бо „показалося, що Мадярщина є слабша, як це польському громадянству видавалося". А слабша тому, що „не могла спромогтися на радикальний крок у справі спільної з Польщею границі й не мала доволі відваги піти на спільну політичну акцію виключно тільки з Польщею...". Варшавська ґазета з цього заключає, що так як тепер справи стоять, то Мадярщина не дає „достаточної ґварантії здавлення українського ворохобництва на Прикарпатській Руси".

ЗВОРОТ ДО ЧЕХІВ!

Та хтож може приборкати оте ворохобництво? Та ніхто інший, а тільки — чехи. Вони вже зачали це робити, твердить польська ґазета. І тому вислали в Карпатську Україну ґен. Прхалу. Ось тому треба тепер Польщі, пише ґазета, змінити свою політику і держати з тими, що дають більші ґварантії на те, що стримуватимуть розгін української справи. А тими, на думку часопису, не є тепер мадяри, а — чехи.

ЧЕСЬКА СТОРОЖА ВИДАЛА ПОЛЬСЬКІЙ ВЛАДІ.

СТРИЙ (Ґаличина). — Польський окружний суд засудив таких по одному році вязниці: Маріяна Кравчука, Льва Сорочака, Петра Глушка, Володимира Патрія, Івана Діденка, Якова Максимця, всіх з Перегінська, повіт Долина, і Василя Слівінського з Підністрян, повіт Бібрка. Акт обвинувачення закинув тим молодим українським хлопцям те, що вони дня 10. листопаду 1938 р. перейшли коло Осмолоди польсько-карпато-українську границю. Їх приловила чеська погранична сторожа і передала польській владі.

МАСОВІ ПРОЦЕСИ ЗА ПЕРЕХІД.

СТРИЙ. — Стрийський окружний суд заваленний т. зв. „розправами граничників". Все це є судові розправи за намагані переходи української молоді з Галичини в Карпатську Україну. Польський прокуратор закидає усім тим хлопцям намагання вступити до Леґіону Січових Стрільців в Карпатській Україні. Між іншим покарано за це Василя Совяка з Лішні, пов. Дрогобич, карою трьохлітньої вязниці. По одному рокові дістали такі хлопці: Зенон Теліщук, Богдан Данилович, Орест Мокляк, Іван Чапельський, Роман Карпинець, Теодор Бігун.

ВВАЖАЮТЬ НА „КАНАДІЙЦІВ"!

До цього гурту обвинувачених належав також Михайло Ратушний з Седней, Канада. З уваги, що Ратушний є канадійський громадянин, суд вимірив йому „нижчу" кару, а саме 6 місяців тюрми.

ЩО ВІДПОВІСТЬ ПОЛЬСЬКИЙ ПРЕМІЄР?

ЛЬВІВ. — Як подає „Діло" (ч. 25), громадяни села Соколівки, повіт Золочів, пожалілися перед премієром польської держави, що в них польський війт ставить надзвичайну варту по 8 людей на добу, з яких 6 людей стереже польського „Людового Дому", а 2 людей пильнує постерунку державної поліції. Варту виконує тільки українська людність. Вартують як чоловіки так і жінки без огляду на вік, під голим небом, підчас морозів і слоти. Від варти звільнені поляки і жиди. Та відповіди на це ще нема. І ледви чи яка буде.

ПАМЯТНИК ПУШКІНА В КИЄВІ.

МОСКВА. — „Правда" подає, що на майдані коло київської опери зачали будувати монументальний памятник Пушкінові, на основі проєкту харківського скульптора А. І. Страхова. Висота бронзової фіґури поета досягає 5 метрів.

ЯК ВІДПОВІДАЮТЬ?

ВАРШАВА. — Український посол Д. Великанович вніс у польському соймі інтерпеляцію в справі побиття українських селян польськими військовими відділами. Такі побиття були в зборівському повіті. На це відповідь була така, що українські селяни працювали в полі дня 11. листопаду, себто в день польського державного свята, а військо взяло це за демонстрацію проти Польщі.

ДАЛІ ВИСЕЛЮЮТЬ.

ЛЬВІВ. — Польська влада намагається давити український рух при помочі польського закону про прикордонну полосу. Тим законом обнято тепер малощо не всі українські землі під Польщею. Польське староство виселює тепер зі сіл і міст активніших українських діячів, а також і ремісників та купців. Ось так і виселено 5. лютого б. р. з Рівенщини Івана Фітяка, власника склепу в селі Бугрині, не подаючи причини виселення.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

45 РОКІВ СЛУЖБИ

Приглянмося житті української іміґрації. Але поважно й без лихої задуми в серці. І уявім собі, що тепер в Америці нема У. Н. Союзу і „Свободи". А під тим словом „нема", розуміймо неіснування тої праці, яку вкладають в українську іміґрацію згадані народні установи, що, як відомо, діють як одне тіло, одна думка і одна ідея. Або зробім річ ще простішою. Уявім собі, що У. Н. Союзу взагалі не було в Америці. Значить глядім на те, що діється в нашім житті в Америці в такий спосіб, що відкидаємо в нашій уяві всю ту працю і всі ті впливи, які звязані з У. Н. Союзом і „Свободою". Щож дійсно творчого лишилось би тоді з нашої іміґрації? Який був би її дух? Куди вона змагалаб? І яку давалаб допомогу боротьбі наших братів за визволення України?

Той, що спробує шукати на це відповіди, хай не обезцінює праці інших. Навпаки, хай тій праці добре приглянеться. І хай знайде їй ціну. Бо У. Н. Союз і „Свобода" далекі від того, щоб жити коштом праці й посвяти інших. Ми добре розуміємо, яку ролю відіграє у нашому житті Церква. Ми не думаємо дивитись кривим оком навіть і на конкуруючі з нами бизнесово організації. Ні. І не радимо навіть нашим найбільшим прихильникам відбирати з ідейного боку іншим те, що в них на таке виглядає. Навпаки, навіть признаймо в такім випадку іншим те, що вони самі про себе пишуть чи говорять. Тільки пристосовуймо їхні слова — до діл, до вислідів.

А тим, що може мають якісь сумніви щодо праці У. Н. Союзу, радимо, в 45-літню річницю його існування, зглянути в його минуле, хочби в ті сторінки, що є в Пропамятній Книзі У. Н. Союзу. Радимо пізнати те, що становило ідеольоґію цеї народньої установи тому 45 років. І радимо порівнати те давне минуле з сучасністю. Також радимо приглянутись отим ворожим силам, що на протязі 45 років підривали У. Н. Союз і його спосіб допомоги визволенню нашого народу і створенні незалежної української держави в Европі. Тоді й яснішою стане наша сучасність в Америці. Тоді доперва зрозуміємо, якою то справжньою українською народньою твердинею є наш У. Н. Союз в Америці.

У. Н. Союз, це величезний вклад праці найкращих сил нашого народу в Америці в те, щоб тут жила й процвітала українська ідея. Це є збудований тими силами той кріпкий мур, о який розбивалися ворожі наступи. І — далі розбиваються!

Хто того не добачує, цей сліпий на обидва ока. Цей не розуміє і не відчуває справжнього українського інтересу, або є на услугах ворогів. Такі є. Та подавляюча більшість нашого народу є серцем і душею з У. Н. Союзом. Цього ми свідомі. І певні того, що в ту важку для нашого народу хвилю наш загал розуміє добре вагу сили такої народньої установи як У. Н. Союз. І тому подбає, щоб ту силу ще збільшити — новим прибутком.

С. О.

Наука з Карпатської України

Недавно дуже актуальною справою на Закарпатті був конфлікт карпатоукраїнського уряду з Прагою з приводу призначення ген. Прхали на становище третього краевого міністра без порозуміння з Хустом. Конфлікт цей був дуже роздутий чинниками ворожими Закарпаттю. Але й без того він вартий нашої пильної уваги.

Суть спору полягала в тім, що мале Закарпаття слушно не хотіло далі терпіти вмішування чехів у краеві внутрішні справи, а особливо в наш спір з москвофілами. Це одне. Та з другого боку Закарпаття потребувало чехів, чеської армії для оборони автономної країни проти чим раз безличніших зазіхань на її цілість з боку Польщі й Мадярщини. Якжеж з тої ділеми було вийти?

Ясна річ, що відірвана від свого властивого національного пня, від „гро" української нації, Закарпаття з невеличкою територією і малою людністю, посеред держав, що числять десять, двацять чи тридцять міліонів — не могло провадити цілком незалежного державного існування. І очевидно, в даним випадку з усіх лих мусіло вибрати найменше: сполуку з Чехією. Але це не міняє факту, що автономна країна, що входить в склад інші держави, і що здана на поміч її армії, завше має бути наражена на конфлікти з тою державою. І завше має бути змушена відбивати такі чи інші втручування свого „центра" — в свої краеві справи...

Це треба нам добре запамятати з огляду на **грядучі події**, яких ареною вже буде не мала територія Закарпаття, а — наддніпрянська Україна. Наближається година її визволення, година, коли ми будемо рішати про форми її життя й відношення до її теперішньої метрополії — до Росії.

А до цеї Росії нема вже такого одногідно ворожого серед нас відношення. Є цілі групи, які мріють про „федерацію" з Росією, про „союз" з нею, про „братню спілку народів" Росії й України. Читайте виступи О. Шаповала, В. Панейка, нові публікації В. Винниченка і пр. Читайте енунціяції деяких москалів, які думають злапати „дурних хохлів" на гачок федеративних пропозицій і пр. — і ви побачите, що небезпеки для самостійницького українського руху — не такі вже малі.

І ось в звязку з цим — і хочу звернути увагу читачів на приклад Закарпаття. Може — в хвилину втоми чи несприятливого міжнародного положення — деякі українські слабодухи підуть на приманки Москви, і коли впаде большевизм, під тим чи іншим примусом (чужого спиту чи своєї наївности) — згодяться на таке відношення України до Росії, яким є тепер відношення Закарпаття до Чехії...

Колиб — не дай Боже — таке сталося і заки таке станеться — треба твердо собі усвідомити, що це булоб найфатальніша розвязка нашого питання. Бо федерація чи там автономія, — це лише самоуправа краева, це — власний заряд справами просвітніми, релігійними, економічними, почасти політичними. Але, і на це звертаймо добре увагу, спільна загальнодержавна політика і — найголовніше — спільна армія...

Отже, колиб Україна дала себе обдурити московським хитрунам і власним ренегатам, та дала би взятися на сей гачок федерації, її свобода булаб ілюзорна і тревала би дуже коротко. Виникли би ріжні конфлікти — навіть такі самі як між Хустом і Прагою (з приводу москвофілів) — між Киевом і Москвою, — а що по стороні Москви стояла би імперська армія, — то згори можна булоб вже знати, чим такий конфлікт скінчився би...

Очевидно, нам лишався би шлях революції національної — але тоді вже проти скріпленої Росії.

Ось через що, в момент, коли большевизм падатиме під ударом внутрішньо - революційних сил, чи під ударами ізвовні, **нам треба твердо стояти на засаді повної незалежности**, а не на засаді федерації чи союзу. Нам треба незалежности з власною армією, урядом і власною законодовною політикою. Треба буде тоді вихіснувати безрешти — момент замішання, який повстане внаслідок упадку большевицького режиму. І стати міцно на власні ноги та осягнути максимум наших бажань.

Аде й для того вже тепер треба нищити серед себе ренеґатів, які прикриваючись плащиком ріжних федерацій, працюють на згубу нації...

ПРО ПОЛІЩУКІВ

Довгий час поляки „переконували" своїх земляків, що **гуцули** — це поляки. Возили їх то до Варшави, то до Гдині чи до Закопаного „на показ" — що це польскі „ґурале". Та побачили, що це даремне. Тепер завернули в інший бік — на Полісся. На вакації вислали були на Волинь і Полісся багато академиків (студентів), щоб працювали над „освідомлюванням" **поліщуків**, що вони не українці, лише — поляки! І по ґазетах містять „наукові" статті, що найбільше право до поліщуків мають поляки, бо поліщуки говорять по польськи, а не по українськи. (Таке виписав „Курєр Віленські" ч. 22. з 1939. року). Польща, мовляв, повинна близче заціквитися поліщуками, щоб не було запізно.

— — — — — — — —

Якжеж є в дійсности.

Полісся це погранична земля України. Воно обіймає південну смугу колишніх ґуберній: мінської і північну волинської. Дуже цікава ця країна, низько положена, рівна, там і сям дещо вища та піскувата, позатим покрита величезними болотами, підмоклими лісами, моховими рудавинами, перерізана безліччю рік, річок, проток, засіяна озерцями. З весною, коли снігові води підуть Припетю та її притоками або в літі, коли випаде довга сльота, тоді всі ріки виступають із берегів і заливають широко всю країну. Тоді видно на Поліссю лише небо, воду та ліс, рідко коли побачиш поліське сільце, що стоїть на піcчаній горбовині. Дороги мощені деревляними ковбками і в суху нікуди не годяться, підчас розливів можна проїздити зі села до села хіба човном — так возять і почту. До деяких поліських сіл можна дістатися суходолом хіба в найтвердшу зиму, коли ріки, багна та теплинчини замерзнуть.

У своїх неприступних багнах і лісах **зберегли тутешні українці** — називають їх поліщуки або пінчуки — **багато старовини в мові та звичаях. У деяких неприступних селах старі люди ще й сьогодні рахують не на гроші вартість якого небудь товару лише на курниці, себто шкіри з кун, якими платили все тому майже тисячу літ.** Хліборобство на Поліссі дуже бідненьке, вже більше користи дає скотарство, бо луки й левади та пасовища тут багаті. Дотого кожний поліщук добрий стрілець і справний рибалка. Чимало заробляють поліщуки також при річній плавбі сплавами й іншими суднами по Припяті (давніше за царату і по Дніпру). Вони найліпші керманичі на цих ріках.

Поліщуки огрядний нарід, звичайно середнього росту, кремезні, круглолиці, чорняві. Це нічого їм не вадить, що живуть на нездорових багнах. Ноша мужчин: чорна або бура свитка, коротка „курта", червоний пояс, чоботи або личаки. Жінки носять вишивані довгі сорочки, спідниці та „курти" сині або червоні. Хати деревляні, великі, обійстя порядні, села звичайно невеличкі, багато присілків і дворищ. Серед городів найбільший старинний Пинськ (перед війною мав 37,000 мешканців). Хибно дехто називає це місто Пінськ; бо назва ця пішла від назви ріки Піна. Пинськ важний торговельно, промислом і плавбою. В Давидгородку роблять річні кораблі. **Прастарі княжі городи** (укріплені колись міста) Турів і Мозир тепер нужденні містечка. Так само дуже підупав **Овруч, одно з найстарших міст України.** Зате нове місто Ковель виросло в останніх часах на доволі торговельне місто завдяки залізницям, що тут перетинаються.

Що поліщуки це українці, того й не треба доказувати, та для прикладу подаємо ще тут кілька народних пісень із Полісся. З них бачимо, що це не польська, лише чиста українська мова:

Ой, в ліску, в ліску на дубку
Висіла колисойка на шнурку.
В тій колисойці Петрунью,
А коло нього татко його.
„Шибай (підкидай) мене, татку, [високо.
Нехай я зобачу далеко.
Там десь моя дівонька гуляє,
Шитим рукавцем махає".

*

Ой, на Купала, Купалочка,
Не виспалася Наталочка.
Погнала бички, дрімаючи,
На кілки ніжки збиваючи.
Приточи, Боже, більше ночі,
На Наталочині чорні очі.

*

Помощу кладочку вербову,
Ой, час вам, дівчатка, додому.
Ой, а ти, Марійко, зостанься
Та з своїм Андрійком звінчайся.
Привезе віночок з кадила,
Щоб ти здорова сходила.

Московський перепис населення

Вже два рази москалі робили перепис населення. Кожним разом виходило замало населення. В 1926 р. замісць 250 міліонів нарахували лише щось 126, а в 1937 році нарахували щось аж 85 міліонів, врахувавши за ввесь час „буйний" приріст населення в „раю". Довелось переписувачам населення по кілька разів себе і знайомих переписувати, щоб якось накрутити бракуючих 70 міліонів.

Тепер є третій з черги перепис населення. Навчені досвідом минулого, рішили москалі дати переписови „наукові" основи, тобто на допомогу переписови притягнено і діялектичний метод і теорію Дарвіна і вкінці постанову 17-го зїзду московської комуністичної партії, яка вказала, скільки має бути населення при переписі. Кромі того наказано переписувачам користуватись в праці „стахановськими" методами.

Ціль перепису — показати всім фашистам, ворогам Москви, скільки то людей на випадок війни стане як „один" чоловік на оборону московської імперії. А то ціль ніяка інша, а стратегічна. Хотять заставити Гітлера, що напосівся на Україну, відказатись від своїх плянів, бо Україну буде боронити маса сотень міліонів людей.

Поглянемо, чому так важко москалям перевести точний перепис населення імперії. Почнем з слова „перепис". В московській імперії вже навчились, що коли людей переписують, то значить треба очікувати якихсь неприємностей. Прикладів богато. Збунтувались напр. село. Наказ — всіх переписати і розстріляти, або вислати на Сибір. Або почнуться неспокої на заводах. Питають, хто невдоволений, чому, переписують, а відтак наказ: переписаних вислати на Сибір або розстріляти. Не даромжеж журнал „Антирелігіозник" з Москви пише, що в Архангельській Области ходять слухи, що людей нато переписують, щоб з їх трупів відтак клей варити. І таке вже було в Московії, отже с л у х и небезпідставні. Мало чого трапляється в москалів? Правда, ввесь народ на клей не переварять, бо чи буде кому тим клеєм клеїти, але от як десь збунтується кількасіл проти москалів, то і то не виключено. Требаж клеєвій промисловости сировця, інакше пляну не виконає, директорів заводів порозстрілюють.

Коли взяти це на увагу, то яснішими стають факти, які наводить совєтська преса. В Башкирії напр. працівників перепису населення виганяло з місцевостей та мяло їм кости. Башкіри бороняться, бо вже їх переписують на те, щоб відтак з них клей варити, чи котів на штучні угноєння переробляти, чи вкінці, щоб на Сибір заслати, чи в кращому випадку розстріляти. Цеж не належить до приємностей, тому краще боронитись.

Перепис по селах носить з собою багато неприємностей для обох сторін, селянства і переписувачів. Хтонебудь гукне в селі: переписчики йдуть! — і цілий колхоз піднімається. Люде в ліси втікають, скриплять вози, жінки плачуть, діти пищать — чисто пекло. З старими, що дома залишаться всі прощаються „до побачення на другому світі!" А старики кажуть: ідіть дітоньки, спасайтеся! Мені старому вже костей не жаль, хай варять з них клей!

При таких умовинах сільського населення не нарахувалиб москалі і 20 міліонів. Але москаль з біса хитрий і на те знайде раду. Приїздять на село. Все пусте. Перепишуть стариків, требаж, щоб листи були повні. І додають від себе: щож, це за плотом? Коґут! Так пиши: Петро Іванович Когутов, літ 52, одружений. Скільки там курей? пять! так пиши: жінка Марія літ 48, дочки чотири; імена: Революція, Індустрія, Жовтенятко, Сталінїда. А що це там ворушиться? Кабан! Так пиши: Йосиф Вісаріоно-

---

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина перша.

(13)

Бояриня і робітниці поклонилися і вийшли. Цариця звернулася до панночок:

— Ви чого витріщили баньки? Ох, небожатка, як лиш з очей моїх, так ви зараз скалите зуби і розводите сміх неприличний. А! ти — ти чого глядиш там! А ти, балуховата! кажи: чи сміялася вона мені за плечима? Хочеш затаїти?... мені не скажеш?

— Я не бачила, государине.

— Брешеш, бачила! Ну, коли не бачила, а побачиш — то скажеш мені?

— Скажу, государине-царице.

— Неправда! не скажеш! Де у вас вірність? Яка ваша вірність! А як відвернуся і побачу... то може гадаеш, що тобі буде менша кара, як її? Обі однаково покараю. Ідіть собі від мене.

Панни відійшли.

— Куди не обернись, — говорила цариця до братів, — від Сильвестра не втечеш. Хотіла плащеницю вишити по обіту, за душу мого Миті-царевича в Горици, щож? Кажу, знайдіть мені іконописця, щоби мені взірець нарисував. А вони знайшли з Новгороду, та ще з Силвестрових вихованців. Піп з своєю попадею збирали всяку зволоч хлопців і дівчат, виховували та на людей виводили. А це чинилося не для вподоби Богові, а задля того, щоби в цілім царстві своїми людьми всі кути позапихати. Видите — всюди у них свої люди. І мені їхнього привели з новгородських.

— Знаю — сказав Григорій, це з тих, що малювали Господа Саваета, чим Висковатий соблазнився. Ось і тобі привели з їх нори щура. Хотять царягосударя з пантелику збити, щоби він у похід рушив на кримську землю. Підіслали йому якогось божевільного віщуна про упадок турецького царства. Хвалити Бога, отець Левків схаменув царя-государа. Не піддається. А тут, бачиш, приїхав з литовських земель Вишневецький, намовляти царя до війни, та ще якесь чудо привіз з собою — якогось силача, Іллю Муромця-... Хотять царя отуманити.

— Горе моє, горе! — сказала цариця: — ох як мені на серці тяжко-важко. Чує моє серце щось недобре. Ох, брати мої рідні! Рятуйте мене, люблю я свого Іванчика понад все в світі, бути може, що це й гріх так любити, длятого, що Бога треба любити понад все, а коли чоловіка страшно полюбиш, то і супроти Бога прогрешишся. Тільки, щож мені діяти? Точить моє серце червак невсипущий! Вороги мої люті хотять мене з Іваном розлучити, з світа мене раді би зігнати, щоби самі заволоділи й царем і царством. Чого я не перетерпіла? Не забути мені до смерти, як Іванчик був хорий, перестав жити, а вони довкола нього... думали, як би то дітям нашим наслідство відібрати, Володимира Андрієвича царем зробити... Мати його, люта змія!... низько мені кланяється, а сама лихо придумує... Бог вирятував царя; і в день і в ночі від тої пори хвалю Його пресвяту волю. Але пекло не спить. Піп Сильвестер, ворог лукавий, відібрав у мене дітей чародійством... а тепер злодії хотять царя забрати на люту війну, як забрали під Казань; чує моє серце біду; не довго мені горювати на білім світі, не до життя мені... Ох, ох!

Брат її Никита сказав:

— Не гніви Бога, сестро, малодушністю. Ти не любиш Сильвестра, і я його не люблю, та і як нам його любити? — і він нас не любить. Він бажав би, щоби нас не було при царю, а тільки він з своїми дорадниками остався на дворі. Надмірна у нього жажда панування. А щоби він чародійством у тебе дітей забрав, цього не годиться говорити. Це діло Боже, а не людське. Не годиться обмовляти чоловіка, хоч би він був твій ворог і лиха накоїв!

— Хібаж він не чародійник? — сказав Григорій. — Як то він підійшов царя-государя! А може він розважний і богоугодний муж? Скільки то літ ми з ним боремося! Ось, розсердився государ, здається, приходить кінець Сильвестровому пануванню; а тут ні! Дивись, він знов приблизився і знов його цар слухає. Якже то він не чародійник, проклятий!

В ту хвилю почулися кроки. Захарини пізнали хід царя.

Увійшов цар Іван Василевич, похитуючись на боки і усміхаючись; одною рукою він погладжував свою борідку, а другою опирався на палиці з золотою галкою.

— Ха, ха, ха! — сказав цар: — шурини! Чуєте, як мене хотіли піддурити. Найперше підіслали якогось божевільного й той говорив мені якісь дивні речі про привиди, щоби мене намовити на війну з Кримом; я велів того божевільного прихопити на злочинній мові, а він пропав, як камінь у воду! Тепер взялись за щось інше. Хотять для нашої царської забави показувати якогось силача, котрий руками душить медведя, а привіз його з собою Вишневецький. Думають, що я, дивлячись на це, піддамся їх радам. Ні, мої дорогенькі! не такий вам попався. Я собі на забаву погляну, але щоб йти війною на Крим, а й то ще самому, після їх бажання, цього не буде. Ти, Настуне, про це не думай і не томи свого серця! Я на Крим не піду, не виповню їх бажання. Противно, вони будуть чинити у мене те, що я захочу, тому, що я самодержець: від Бога дана мені власть свише, і що захочу, це й буду ділати, а вони мені повинні повинуватися.

— О, государю, — сказав Григорій, — як ми всі радіізза твого мудрого слова. Не тільки ми, але всі православні християни, що є під твоєю високою рукою, молять Бога лише про те, щоби все ділалося після твого великого розуму, а не після рад боярських, а вже ніяк після ради попівської.

— Піп Сильвестер мені не дорадник, — сказав цар: — наша воля була така, щоби піп Сильвестер був близько нас, а не захочемо, то піп Сильвестер піде завтра в Соловки. Що значить піп? не тільки піп — митрополита не захочу тримати, то й митрополит піде собі проч.

— Справедливе й мудре твоє слово! — сказав Григорій.

— Милий мій, Іванчику! — Сказала цариця, обнимаючи з ніжністю голову мужа. — Ти не поїдеш на війну, ти зі мною лишишся!

(Дальше буде).

вич Кабанов, правдивий комуніст, вдовець. Все село перепишуть, ідуть в друге. Ще мало населення, тому по дорозі підбирають, що попаде. Требаж підрівнати цифри під плян, наказаний з Москви зіздом компартії.

— А що це там таке на дорозі в снігу порпається? Воробець. Пиши: Елисавета Александрова Воробйова. Що це лежить? Ворона! Пиши: Іван Гаврилович Воронов. Там певно заяць перебіг дорогу. Пиши: Николай Николаєвич Зайцов. Щож це за сліди в снігу? Вовкові! Пиши: Єремішка Сталінович Волков.

Так ввесь звіриний і ростинний світ переписують, щоб лише населення було стільки, скільки хоче виказати Москва Гітлерові, щоб той зі страху на Україну не йшов. Медведі, зайці, олені, вовки, лиси, дикі кури і качки, перепелиці, гуси, лебеді, заводи, фабрики, хати і плоти — все йде в перепис на доповнення населення. Скільки в якому селі і районі має бути населення — це вже давно відомо з приписів.

Тому не виключено, що стахановськими методами переведений перепис дасть застрашаючі наслідки, особливо для тих, що збираються Україну звільняти. Всі міліонові фамілії Медведевих, Волкових, Куркиних і Зайцевих станутъ на оборону України перед фашизмом.

Якжеж з містами? Там живе людей більше, з правдивими і підібраними іменами. Псевдонімів скільки завгодно. Кождий-жеж чекіст має нині по кілька імен і документів на всякий випадок. От нпр. Ярославський, що про нього газети пишуть, бо він керує антирелігійним рухом. Алеж він і Іцко Грінберг зветься, дальше в його папері є і на імя Янкель Енштайн, він колись був ван Блохин, а за старих часів був Грицько Цибуля. Все разом в одній особі пять совєтських громадян. Або от міністер Літвінов: вінжеж і Фінкельштайн, в його імя Тюрмин, далі Наручников, Максютка і т. п. Все годі перерахувати. Також в одній особі мабуть з десять московських громадян.

Таким способом москалі нарахують мабуть коло 300 міліонів населення, самих „настоящих" русскіх людей. Хай тоді поважаться українці звільняти Україну?

А українців скільки? Московські ґазети помилково призналися, що в Азарбейджані є труднощі і зловживання з опреділенням національности. Помилку підмітили і заловили. Чомуж таких зловживань нема в Україні?

Переповіджено вільно за „Возрожденієм" 3. лютого 1939 р.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

И. К., Гемтремк, Міш. — Подамо тільки про саму подію. Про її вагу вже були статті в „Свободі". І був фейлетон, присвячений тій великій події. Тому в дописі треба писати тільки сам факт, про те, що робиться у тій справі в громаді.

Вічевий Комітет, Гудсон, Н. Й. — Шкода місця на відповідь У. Щ. Вістям. Якжеж вони можуть хвалити промову запрошеного Вами бесідника? Як би похвалили, то видно, що бесідник був не добрий. Бо як був добрий, то мусів говорити проти Москви, а У. Щ. Вісти є за Москву.

— Пополуднева година для мене найприємніша пора дня...
— Чи уладжуєш собі тоді подібну дрімку?
— О, ні, але тоді спить моя жінка!

З ДНЯ

„ЧУДА".

Доносять старокраєві українські часописи про появи „чуд" по українських селах. Появляються дивні образи на вікнах хат і тих образів ніхто не може змити; а також не може пояснити в який спосіб вони появились? Появляються „стиґматички", себто жінки, які передбачають ріжні події; а також своїм власним життям доказують, що оволоділа ними якась надзвичайна сила. Появляються також чододійні джерела, з яких вода оздоровляє людей.

Ці „чуда" приняли масовий характер. А найдивніше те, що попри глибоку релігійність, вони відбивають часто терпіння українського народу та заповідають йому кращу долю. На місце таких „чуд" зїздяться люди, і то не лиш „прості", але також комісії вчених. І хоч вони стараються пояснити дане „чудо" науково, то проте це їм не вдається. Остаточно вони таки стверджують, що мають тут до діла з якоюсь надприродною силою.

ПРОТИВНИКИ ЧУД.

В кожній суспільности є люди, які склонні до містики й до віри в чуда, а є такі, що відкидають всякі вірування в чуда і називають це нісенітницею. Колиж їм таки прийдеться зустрітись віч на віч з якимсь надприродним явищем, то вони тоді кажуть, що це є ніяке чудо, а просто хоробливa уява, галюцінація; або автосуґґестія, або гіпнотизм, або щось таке інше. Вони далі говорять (покликаючись на науку), що душа чоловіка це дуже незбагнуте єство. Під впливом сильної віри чоловіка він нераз може оздоровити; він може нераз побачити речі, які не існують, а тільки привиділись йому. Вкінці вони також говорять, що ще багато сил на світі діє, яких вчені не розслідили. Колись „чудом" уважали магнет, електрику; а громи уважали „знаряддям богів". Нині ми знаємо, що таке електрика; а навіть уміємо сами викликувати громи. Подібне станеться колись і з тими „чудами", яких ми не вміємо розяснити собі нині.

ВОНО ПРАВДА, АЛЕ...

Це все ніби правда, ніби ні. Це правда, що вчені нині відкрили що то є магнет, а навіть самі вміють витворювати маґнети. Але чи вони відкрили що то є та сила, що діває в маґнеті та де та сила має свої корінї? Ні. Вони того не відкрили. Вони тільки навчились орудувати тою силою, але не відкрили її природи, ні її джерела. Таксамо з електрикою. Таксамо з життям. Вони провірили докладно тіло чоловіка, пізнали кожну окрему частину: Пізнали, яку роботу кожна частина виконує. Пізнали як лікувати хорі частини чи робити їх міцними для виконання їхніх завдань. Але природи, самого життя, таки не пізнали. Вони таки не знають, що то є життя, звідки воно береться, де його джерела, де воно дівається, коли людина умирає? Вони знають, що спричинює смерть. Але куди поділось життя, яке ще перед хвилею пульсувало в чоловіці, вони таки не знають.

Це далі лишилось загадкою для науки, як загадкою є ділання магнету, чи електричної енерґії.

ПОДІБНЕ З ІНШИМИ НАДПРИРОДНИМИ СИЛАМИ.

Подібне є і з іншими надприродними силами. Гіпнотизм ще недавно уважали за чародійство. Тепер вже дослідили його докладно і навіть написали книжки, як можна навчитися гіпнотизму. Себто, вони вивчили причин і наслідки гіпнотизму. Але самої природи гіпнотизму — що це є, що за сила випливає з очей гіпнотизера на іншу людину та змушує її завмирати, штивніти, виконувати найдивніші рухи — цього сам гіпнотизер не знає. А що є якась надзвичайно дивна сила в тім — того не може ніхто заперечити.

Те саме з суґґестією, чи автосуґґестією. Припустім, що фактом є, що під напором внутрішніх сил, в уяві чоловіка повстають привиди, якісь дивні образи. Але, чи не є чудодійною та сила, що вміє ті образи викликати? Чи не є вже то саме „чудом", що якесь маленьке собі віконце в сільській хаті викликує в глядачів певний образ? І то навіть в таких глядачів, які не вірять у чуда? Це є чудо само собою. Також чудом є і це, що чоловік від якоїсь води виздоровіє, навіть колиб фактично він виздоровів від своєї власної віри.

ДОСЛІДИ.

Робили вчені досліди над водою із французького чудотворного джерела Люрд, яке оздоровило чимало людей. Вони прийшли до висновку, що та вода це найзвичайнісінька джерельна вода і нема в ній жадних складників. А тому вони заключали, що неможливо, щоб та вода своїм хемічним діланням довершила чуда.

Вони говорили, що це віра людей мусіла довершити цього. Віра, викликана при дотику „чудотворної" води. Але, чи ця віра сама по собі не є щось чудодійне?

Велике терпіння накопичилось нині в серцях українського народу. Невже ми мусимо виключати можливість, що це терпіння і огірчення на кривди, а заразом віра у правду, в Бога, в ідеалізм цього світу — витворюють в уяві нашого народу ці дивні появи? Пощо здирати з цього містику, коли містика в них таки є?

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БОФАЛО, Н. Й. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 299., відбудуться в неділю, 26. лютого 1939., в годині 6:30 вечором. Обовязком кожного члена бути начас на цих зборах, бо є пекучі справи до полагодження. Проситься членів, щоби й нових кандидатів привели зо собою, котрі хотілиб вступити до У. Н. Союзу. По зборах буде „Кард Парті" на користь Світової Вистави в Ню Йорку. Розпічнуться в 8:30. Проситься й членів інших відділів прибути; ми всіх гостей радо привитаємо. — А. Коваль, предс.; І. Самуляк, кас.; І. Сидорович, фін. секр.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ДО ВСІХ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ В СТЕЙТІ КОНЕКТИКОТ!

Подаємо до відома, що заходом усіх Союзових відділів стейту Конектикот відбудуться

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

В НЕДІЛЮ, 26. ЛЮТОГО (FEBRUARY 26, 1939).

в 2. годині пополудні

В ГАЛІ УКРАЇНСЬКОГО ГОРОЖАНСЬКОГО КЛЮБУ,

9 HIGH STREET, ANSONIA, CONN.

Є важні справи до полагодження, а тому на збори повинні прибути конечно урядники всіх відділів, а саме, відділів: 10, 18, 23, 54, 59, 67, 84, 138, 250, 254, 262, 277, 350, 370, 381, 387, 390, 414 і 421.

Про справи орґанізаційні говоритиме гол. секретар Д. **Галичин.**

За комітет: **А. Маланчук,**
окружний орґанізатор У. Н. Союзу в стейті Конектикот.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ГЕМТРЕМК, МІШ.

Готуються до великого свята 950-ліття Хрещення України.

В Ріднім Краю уже відбулись торжественні свята, уряджені з нагоди ювилею великої історичної події, якою є 950-ліття хрещення України за часів славного українського князя Володимира Великого, зачисленого церквою до святих. Це свято, яке довелося святкувати в Ріднім Краю під Польщею з великими перешкодами, а яке під Советами взагалі не можна відсвяткувати, повинно бути відсвятковане якнайторжественніше тут в Америці. В такий спосіб відсвяткує його і українське громадянство з міст Гемтремк і Дітройт та околиці в дні 4. липня 1939 року. Влаштуванням свята займається о. д-р Тиханський, український гр.-кат. парох з Гемтремку, що ввійшов у порозуміння щодо цього з відомим американським католицьким священиком о. Каглином, що згодився відступити українцям на той день свою церкву „Литл Флавер Шрайн" в Роял Овк, близько Дітройту. Є це одна з найкращих нових церков, що має сидження на 3,500 людей. Службу Божу відправлять обидва наші владики і буде вона передана через радіо о. Каглина. У святі возьме також участь і римо-католицький єпископ, а головну проповідь виголосить о. Каглин і вона буде передана через радіо.

Українці з Гемтремк і Дітройт хочуть отим відсвяткуванням висвітлити перед Америкою свою славну історію і давню культуру, своє славне минуле. Тому і свято це є святом загально-народнім.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Рух у Народнім Домі.

Наша Централя, в якій гуртується українська громада, пережила один рік свого життя. Не зважаючи на тяжкі часи і безробіття, Український Народний Дім ступив кроком вперед.

За цілий рік існування У. Н. Дім став осередком українського життя. Тут відбуваються ріжні імпрези, концерти, народні свята, та протести. Три рази зійшлися минулого року наші люди, щоб запротестувати проти наших окупантів.

Під наглядом Українського Червоного Хреста (ОДВУ) та при добрім догляді п. Котовича — громада на західній стороні міста зібрала 4 паки старої одежі для карпатських українців.

Громадяни на західній стороні міста зібрали також ще $672.92 на фонд Карпатської України. Гемтремк і східня часть міста Дітройт зібрала $670. Разом зібрано $1,342.92. Гроші ці по відтягненню коштів каблеґрамів і т. п., вислано до краю через Обєднання.

Робота та орґанізаційна праця іде в Народнім Домі певним кроком. Існує тут хор Народнього Дому, Театральний Кружок, Рідна Школа, Читальня і т. п.

Пляни на 1939 рік.

Довги в Народнім Домі поволи сплачуються. На річних зборах рішено взятися ще енерґічніше до праці в 1939 році та почати викінчувати салю на горі. Внедовзі зачнеться велика кампанія в цій справі.

Новий уряд.

На 1939 рік вибрано такий уряд: д-р А. Т. Кібзей, предсідник; В. Чмир, заступник; І. Слупецький, касієр; І. Форис, заступник; Ф. Гузіль, фін. секр.; О. Тимочко, рек. секр. Контроля: С. Боднар, В. Тарас, І. В. Іванчук. Тростісти: В. Братусь, П. Ковальчук, А. Дяків, О. Чарноский, правний дорадник.

Після книжочок фін. секр., до цього часу Укр. Нар. Дім має 43 члени фундатори, що зложили на Укр. Нар. Дім по $100 або більше. Імена членів є такі:

В. Бартош, С. Боднар, С. Чорний, пані Чорний, О. Чарноский, В. Чмир, І. Дячун, В. Дідик, Д. Длуґаш, І. Дзядик, І. Іванчук, І. Філяс, І. Форис, П. Ґарди, Н. Гриб, Г. Іваськів, д-р А. Т. Кібзей, пані Кібзей, панна Кібзей, П. Кізел, Д. Кремко, пані Кремко, д-р М. Лакота, І. Л. Луцейко, І. Масляк, пані Навроцька, В. Олексин, М. Пернаровський, І. Польовий, О. Романчук, І. Слупецький, М. Шустакевич, пані Шустакевич, О. Шеремета, І. Стельмах, пані Стельмах, В. Сенків, П. Ващук, В. Візничак, В. Єднак.

Товариства й орґанізації — члени У. Н. Дому.

До повижчої лісти треба додати, що до цього часу до У. Н. Дому належать такі відділи У. Н. Созу, що зложили по $100 або більше: ч. 292 — $1,050; ч. 175 — $560; ч. 75 — $375; ч. 183 — $175; ч. 146 — $105.

Інші орґанізації, що є повними членами є отсі: Союз Українок, ч. 23 — $200; ч. 16 — $100; ч. 37 — $100; Клюб Молодіжи „Тризуб" — $100; Пол. Клюб „Міш. Ліґи" — $510; Укр. Амер. Пол. Клюб — $175.

Всім тим орґанізаціям(крім Союзових відділів) належиться право, приписане статутом. до двох членів делеґатів, котрі мають ввійти в члени Ширшого Екзекутивного Комітету У. Н. Дому. І отсим заряд У. Н. Дому просить всіх повижче вимінених орґанізацій вислати таких делеґатів на наступні місячні збори У. Н. Дому. Вони мають взяти участь в нарадах екзекутиви, як також приділитися до окремих підприємчих комітетів. Всім нам треба щиро взятися до праці в 1939 році і викінчити У. Н. Дім як слід.

Члени довжні.

В книжках У. Н. Дому є велике число членів, що довгують. Ми хотіліб оголосити їх імена як повних членів фундаторів, а ще бракує $5, 10, 20 до повної вкладки.

Просимо ласкаво цих членів вирівнати свою вкладку якнайскорше; так, щоби на другий місяць можна булоб подати повну сотку членів фундаторів.

Члени звичайні.

Також в наших книжках У. Н. Дому — є записане велике число членів, що вплатили по $25, як повну вкладку звичайних членів У. Н. Дому. Є також ще більше число записаних людей, що дали від $1 до $24, і до цього часу довгують нам невелику суму і через те не є повними членами У. Н. Дому.

Проситься тих усіх вирівнати цей народний довжок. Хочемо оголосити повну лісту на другий місяць.

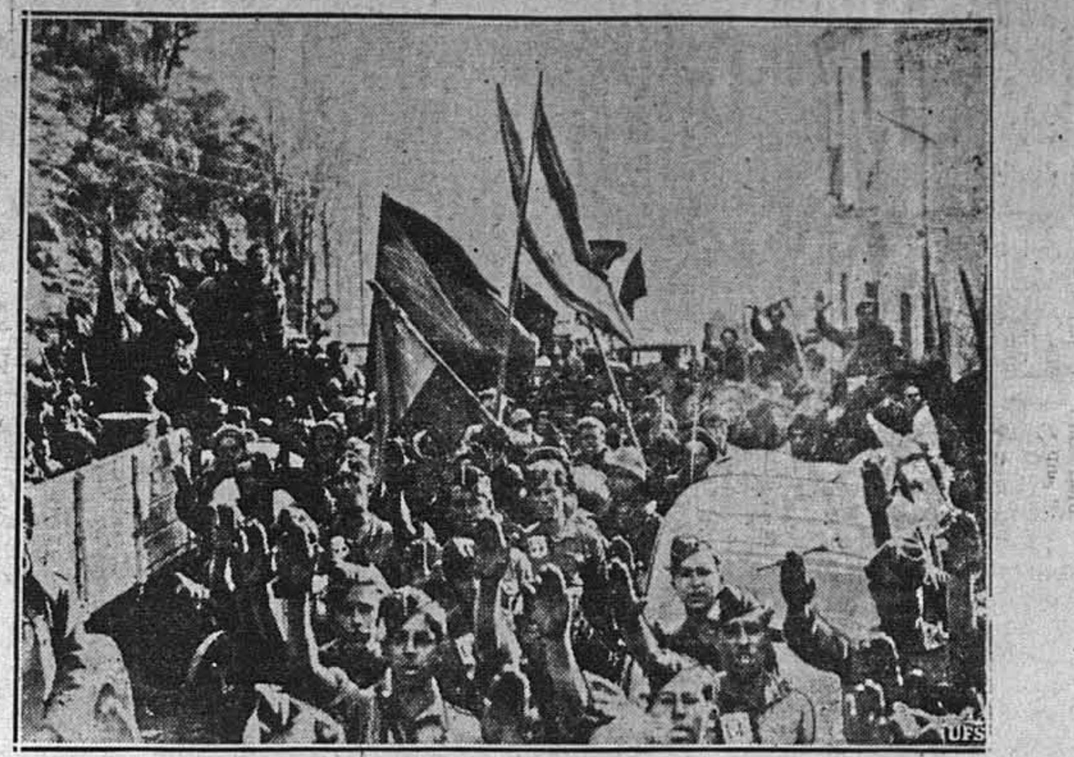
Місячні членські вкладки.

Згідно зі статутом У. Н. Дому, кожний член платить 25 центів місячної вкладки. Інакше — він тратить право голосу на зборах і нарадах.

Також проситься членів приходити на місячні збори, платити свої місячні вкладки та брати живу участь в життю У. Н. Дому.

З огляду на те, що У. Н. Дім був занятий ріжними підприємствами, перші місячні збори в 1939 році відбудуться в неділю, дня 5. березня пополудні. Урядники, делеґати і члени повинні обовязково прибути на збори, на яких будуть вирішені важні справи.

Д-р А. Т. Кібзей,

ДІЙШЛИ ДО ГРАНИЦІ.

Передня сторожа повстанських військ ґенерала Франка, перейшовши по здобуттю Барсельони всю Катальонію, дійшла до французької границі коло Пе Пертю.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗВИКЛА ЧИТАТИ РІЖНІ ҐАЗЕТИ.

Я жінка проста і мама 6 дітей, з яких ще жадне не переступило 16-тий рік життя. І всі ходять до школи. Згадую за те тому, що є такі жінки, що як їм підсунути ґазету до читання, навіть даром, то зараз відповідають, що не мають часу читати, бо мають багато іншої роботи з хатою і дітьми. Отже такої роботи і в мене повно. Але є і час на прочитання ґазет. Мій чоловік читає тільки „Свободу" і „Місіонара", а я читаю ще й чужі ґазети. Бо звикла до того, як була в шпиталі й тоді давали мені багато ріжних словянських ґазет до читання, а лікарі дораджували читати, бо це добре на мої недомагання. І так я тоді читала ріжні ґазети. І звикла до цього, так, що мені їх тепер передають далі до читання.

Коли перечитую голоси читачів, висказані в справі читання польських ґазет, то дивуе мене, що ніхто не підніс властивої нашої хвороби, якою є те, що ще є між нами дуже й дуже багато людей, що взагалі ніякої ґазети не читають: ні української ні чужої. І є ще багато наших людей, що таки не вміють по нашому читати. Ось це є ті річи, на які треба звертати пильну увагу. Та це свята правда, що таки ми самі винуваті, що наша преса не є така сильна, якою повинна бути, та що наші видавництва підупадають, бо ми не купуємо книжок. І наші радіові години слабі, бо ми не вміємо їх піддержати. Ми їх критикуємо. І є навіть защо критикувати. Але поправа може вийти з того, коли ми самі підопремо свої години, а підпираючи їх, зачнемо ставити твердші домагання щодо мистецького виготовлення і виконання програм.

Отже з читанням наших ґазет, є як з усім іншим: треба нам навчитись про своє дбати і своє підпирати. Це повинно бути на першому місці.

Ангелина Тимощь,
Магва, Н. Дж.

ШІКАГОВСЬКА ХРОНІКА

Подає Степан Куропась.

Українська фільма „Маруся", була висвітлювана у нас в театрі на 8-мій вул. і Вабаш в днях від 14. до 20. січня. Кожний день театр світив пусткою. Публики не було. Не було її навіть в неділю, себто в днину вільну від занять, бо тих кілька соток людей, що бачили фільму, не можна назвати „публикою" в такім місті як Шікаґо, де є десять тисяч українців. Фільма випродукована з величезним вкладом людської енергії і гроша. А як і така гарна фільма не могла стягнути людей, то вина тут таки самих українців. Видно, що ми самі не інтересуємося українським життям, коли навіть тоді, як раз у рік висвітлеться нашу фільму, а й тоді публика не дописує.

Снігова заметіль навістила наше місто в день 30. січня. Впало 17 цалів снігу, який здержав всю комунікацію в місті. Щоби привернути місто до нормального стану, міська адміністрація видала 220 тисяч долярів на частинне очищення від снігу. Крім цього трамваєва компанія (стріткарри) видала 400,000 долярів, а автобусова компанія 60,000 долярів на ту саму ціль. Приватним трокам, що помагали вивозити сніг плачено 22 і пів доляра денно за 8 годин праці.

Одежу для Карпатської України збирали у нас: 57-мий відділ У. Ч. Х. ОДВУ і отці Василіяни. Дочки України вислали зібрану одежу до Централі У. Ч. Х. ОДВУ в Ню Йорку, а на покриття висилки урядили вечеру, в неділю, дня 22. січня, на якій було присутніх коло 100 осіб.

о. Петро Журавецький, парох православної церкви св. Михайла в Гемонд, Індіяна перенесений до Мілвоки, Вісконзин. О. Журавецький є добрим організатором. Тому є надія, що українська кольонія в Мілвоки стане тепер більше активною. Бо досі, там „на заході все було без змін", в часі, коли інші українські громади перероджувалися.

Українська Молодь в Шікаґо вступає масово в члени У. Н. Союзу. Причиною цього явища є те, що У. Н. Союз опікується спортовим вихованням своїх молодих членів і дає їм навіть матеріяльну піддержку. Щоб не бути голословним, наведу такий факт: До дописувача зголосився п. Володимир Коцовський, який ще з 6-ма хлопцями творить дружину кошикового мяча, яка має вже імя серед українців в Шікаґо. Хочемо взяти участь у „мідвестерн бескетбол турнамент" У. Н. Союзу, в день 12. березня, заявив п. Коцоловський. Лише члени У. Н. Союзу можуть взяти участь в тім змаганню, заявив дописувач. У висліді протягом одного тижня ціла дружина вступила в члени У. Н. Союзу, перейшла лікарські оглядини, а навіть наперед заплатила вкладки до У. Н. Союзу. Дружина ця буде заступати 393-тий відділ У. Н. Союзу у вище наведених змаганнях.

45-літній ювилей У. Н. Союзу, рішила відсвяткувати наша громада в неділю, дня 12. березня в Шопен Школі. Окружний комітет відділів У. Н. Союзу в місті і околиці рішив на зборах дня 19. лютого устроїти Ювилейний Концерт, в якому візьмуть участь найкращі концертові сили української кольонії. Тому, що під цю пору будуть у нас головні урядники У. Н. Союзу, рішено запросити членів Екзекутивного Комітету до слова на концерті. Вступ на концерт вільний.

З нагоди цього ювилею і річного засідання головного уряду У. Н. Союзу, що відбудеться у нашому місті, окружний комітет У. Н. Союзу буде витати головних урядників „Батька Союзу" вечерою, в пятницю, дня 17. березня в Ла-Сел Готелі. На вечерю рішено запросити визначних американців з міської адміністрації й приятелів української нації. До участи у ювилейній вечері рішено запросити всіх українців.

Мідвестерн Бескетбол Турнамент Українського Народного Союзу відбудеться в днях 11 і 12 березня. Участь у змаганнях зголосили дружини з Клівленд, Акрон, Рокфорд, Оганйо, Гемтремк і Дітройт, Мішіґен та Ембрідж, Пенсилвенія. Змагуни згаданих дружин це наші молоді хлопці, члени У. Н. Союзу. До Шікаго наспів вже на руки дописувача прекрасний „трофей" високої вартости — як дар Українського Народного Союзу для дружини, що вийде побідником зі змагань. Трофей вручить головний предсідник У. Н. Союзу п. Микола Мурашко.

Недуга інфлюенци і запалення легенів навістила Шікаго цього місяця. Недуга має лагідний перехід і не лишає за собою багатих випадків смерти. Але є дуже широко поширена, бо нема в Шікаго хати, де не було би кілька недужих. Д-р Блек, шеф міського департаменту здоровля, подає на цю хворобу раду: перележати 4—5 днів в ліжку.

Мирон Леськів, організатор Централі ОДВУ загостив до нашого міста в організаційних справах. Дав низку організаційних відчитів у місті й околиці, у висліді яких засновано 3 нові відділи ОДВУ. Новозасновані відділи повстали при українській православній церкві на Ірі і в містах Гері і Гемонд, стейту Індіяна. На підставі звідомлення централього організатора О. Д. В. У., виходить, що організація ця робить заходи для купна своїх власних друкарських машин.

Річні Збори Окружного Комітету У. Н. Союзу відбулися у нас в неділю, дня 19. лютого. На 1939 рік вибрано новий уряд, до якого увійшли: Тарас Шпікула, голова; Микола Николишин, місто голова; Роман Смук, секретар; Петро Жовнірчак, скарбник. До контрольної комісії увійшли: Петро Пуцило, П. Саган і П. Дашків. Пресовим референтом вибрано дописувача. До уряду увійшли „сильні люди" Шікага, які на зборах прирекли працювати для зросту У. Н. Союзу в нашому районі. Збори порушили ще такі справи: 45-літній ювилей У. Н. Союзу. Річне засідання головного уряду У. Н. Союзу. Бескетбол Турнамент У. Н. Союзу в день 12. березня, окружний організатор і дальша кампанія, Будова Дому У. Н. Союзу. Всі ці справи реферували: головний радний Тарас Шпікула, головний контрольор адвокат Роман Смук, голова Спортової Дивізії У. Н. Союзу в Шікаго Іван Когут і дописувач. Зі звітів референтів виходить, що Шікаго в 1939 році „горою", бо відбудеться у нас Річне Засідання Головного Уряду У. Н. Союзу і Перші змагання союзовних дружин кошикового мяча середнього заходу Америки, що притягне до нас визначних українських громадян з ріжних міст Америки. А що найважніше: Шікаго хоче відзискати своє давне місце щодо числа союзового членства, а **це місце було першим**. В тому напрямі є наша громада на добрій дорозі, бо має постійного організатора п. Дмитра Білецького, який приєднує що місяця 40 нових членів. Тому Шікаго кидає „виклик" іншим громадам в Америці щодо кампанії за новими членами і твердить, що до нового року не лише дожене інші громади й відзискає втрачені позиції та стане на першому місці.

Нові еміґранти з рідного краю, переважно хлопці і дівчата, прибувають до нас постійно. Є це властиво реемігранти, бо вертають назад до цеї країни, де родилися. По світовій війні виїхали вони зі своїми родичами, ще малими дітьми на Україну, де ходили до школи і виховувалися. Вертають як американські громадяни і дорослі люди, що перейшли тяжку школу загально-української нужди і поневолення на рідних землях. З розмови з ними я пізнав, що люблять Україну та живуть у великій вірі на краще завтра для української нації. Хоч деякі з них до нині без праці, то не жебрають, не мають претенсій до наших людей, скромні, працьовиті. Стрічаємо таких з ріжних повітів: перемиського, добромильського, бобрецького, стрийського, зборівського, радехівського й інших. Можу навести їх імена а є їх кількадесять за останній рік. Іноді стрінув хлопчину з рівенського повіту на Волині. З розмови з ним довідався, що родичі його остали в краю, а він виїхав до дядька в Шікаго. Щож, каже він, ми в краю націоналісти, інших я там в наших селах і в Рівному не стрічав. До Львова їздив 2 рази і там інших також не знайшов. Та дядько мій „русский", добрий чоловік, гнівити його не хочу. Тішуся, що при помочі радія віднайшов своїх. Тепер він з нами душею і тілом, активний хлопець.

Інший знова, юнак з бобрецького повіту, приїхав до тітки. Як висів лише з корабля, стрінув в Ню Йорку вищих людей, що дали йому часопис „Націоналіст". Привіз до Шікаґа тітці, та ця „гетьманського переконання". Жалувався. Каже: Прийшли до мене тай намовляють, вступай до нашої організації, кажуть, що таких молодих нам треба. А як був змалку націоналістом, „Сурму" читав, і про іншу ідею в наших „Стрілецьких" не чув. Ось такі іміґранти приїжджають тепер до нас!

Менше лихо.

— Я не знав котрій із двох сестер освідчитися, вкінці я вибрав ту малу...

— О, ти добре зробив, бо все з двох нещасть, слід вибрати менше...

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (43)

Через свою перемогу над Юнгом, Тарзан здобув собі „побратимство" малпів. Але заки вони його узнали „побратимом" кожна малпа із гурта мала право визвати його на двобій. Щойно колиб ніхто до двобою не голосився, він міг себе уважати вповні переможцем. А тут кілька малп неспокійно крутились і видно було, що хотілиб поборотись.

Одна велика малпа вкінці загарчала і виступила наперед. Тарзан не боявся її. Але він боявся, що по тій малпі на чергу прийде ще одна і ще одна, аж доки його зовсім не вибють із сил. Тепер він рішився задемонструвати всю свою силу і в той спосіб залякати насідників. Виступивши вперед він теж загарчав: „Тарзан могутній, вбиває".

На хвилю малпа зупинилась і справді залякалась. Тепер Тарзан кинувся бігцем до малпи. А малпа зовсім загубила відвагу і з поспіхом почала втікати. Але, Тарзан здогонив її і, піднісши вгору з цілої сили вдарив нею об землю. Малпа тяжко застогнала і вже не могла піднятись. Тарзан не добивав її, тільки, звертаючись до решти, заговорив:

„Тарзан приятель тих малп, що слухають його. А ворог тих, що противляться йому! Це малпам дуже подобалось. Вони мали велику повагу до сили Тарзана. А тепер, впевнившись, що він справді не хоче їх вбивати, а лиш хоче від них послуху, вони згодились у всьому його слухати. Тарзан рішив використати тих нових зоюзників в своїй дальшій виправі.